Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J. Тел.: HEnderson 4-0237 УНС.: HEnderson 5-8740

РІК LXII. Ч. 16. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 26-го СІЧНЯ 1955. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ—FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, JANUARY 26, 1955. No. 16. VOL. LXII.

ЗДА БОРОНИТИМУТЬ ФОРМОЗИ — ЗАЯВИВ ПРЕЗИДЕНТ

АЙЗЕНГАВЕР НАДІЄТЬСЯ НА МИР, АЛЕ ЗДА МУСЯТЬ ВИКАЗАТИ ГОТОВІСТЬ ДО БОРОТЬБИ; КОНГРЕС ПРИХИЛЬНО ПРИЙНЯВ ЗВЕРНЕННЯ ПРЕЗИДЕНТА

Вашингтон. — Президент просив Конгрес про окремі повновласті, щоб він міг ужити американські збройні сили для оборони Формози і Піскадорських островів, „якщо зайде потреба". Айзенгавер заявив у своєму окремому зверненні до Конгресу, що теперішня ситуація представляє „поважну небезпеку" для світового миру, і тому ЗДА мусять бути готові на „різного роду акції" в районі Формози. Президент заявив, що до тієї акції належати можуть: 1. Прикривати відворот китайських національних військ із деяких островів. 2. Допомагати обороняти Формозу, Піскадори та деякі інші острови перед комуністичною агресією. Високі урядовці заявляють, що на основі повновластей президент зможе наказати летунству і флоті атакувати китайський суходіл, коли б там збиралися комуністичні війська перед атакою на Формозу. Ті самі урядовці твердять, що президент зможе видати наказ обороняти й острови Квімой і Мацу, які находяться близько материка. Але урядовці вияснюють, що американська команда не вживатиме наземних американських військ, бо національні оборонні сили на Формозі мають досить піхоти. Президент Айзенгавер заявив, що головна його ціль — це оборона Формози й Піскадорських островів, та підкреслив, що ці його заходи спрямовані на вдержання миру в світі. Президент просив про швидку акцію Конгресу, щоб не було запізно, бо „алярмуючі сигнали вже чути". Він також повідомив, що вже видав потрібні зарядження, поки ще Конгрес дістав його звернення, бо тут справа в „обороні прав і безпеки ЗДА". Ситуація в районі Формози така, що там потрібна б була акція Об'єднаних Націй, але поки це станеться, казав президент, він мусів просити Конгрес про окремі повновласті, щоб можна було обороняти цей район перед комуністичною агресією. Конгрес прихильно зареагував на звернення президента Айзенгавера. Негайно внесено в обох палатах Конгресу відповідні резолюції на поширення влади президента для оборони Формози. Спікер Палати Репрезентантів Сем Рейберн передбачає, що ця резолюція напевно буде ухвалена. Комісії Закорд. Справ в обох палатах негайно почали переслухування в цій справі. Сенатор Вільям Ф. Новленд заявив, що він вповні підтримує резолюцію про повновласті для президента. Демократичний сенатор Ірл Клемейтс сказав, що „жадна партія не має монополю на патріотизм, коли президент просить того, що є основне для оборони країни". Спікер Рейберн заявив, що президент мав право обороняти Формозу і без окремої ухвали Конгресу, але коли він просив про повновласті, то їх дістане. Також багато інших конгресменів і сенаторів заявили свою повну підтримку Айзенгаверові. Сенатор Дж. Бендер заявив, що добре сталося, що комуністи почули нашу рішучість, бо досі ми їм показували тільки нашу терпеливість. „Комуністичний Китай і СССР повинні знати, що терпеливість і поміркованість — це не завжди ознака слабости і нерішучости". Впродовж кількох годин Комісія Закордонних Справ в Палаті Репрезентантів одноголосно прийняла внесок президента. В Сенатській Комісії Закордонних Справ відбулися переслухання державного секретаря Джана Фостера Доллеса і мають переслухати ще всіх шефів штабу. Передбачають, що ще цього тижня Конгрес прийме закон про повновласті для президента.

Державний секретар Джан Фостер Доллес вияснює на мапі пропозиції президента Айзенгавера щодо оборони Формози, які могли б зменшити можливість війни з червоним Китаєм. Біля Доллеса стоїть (справа) конгресмен Джеймс П. Річардс, голова конгресового комітету закордонних справ. Державний секретар свідчив у цій справі на таємному засіданні очолюваного Ричардсом комітету, намагаючись здобути підтримку для прохання президента Айзенгавера відносно повновластей вжити збройні сили для оборони Формози.

Конґрес погоджується на торговельну програму президента

Вашингтон. — І демократи і республіканці заявляють, що Айзенгаверів плян полегшення торгівлі з закордонними державами має повні шанси на ухвалення в Конгресі. Конгресмен Роберт Кін передбачає, що більш як половина республіканців і дві третини демократів голосуватимуть за цей законопроєкт. Конгресмен Гейл Боггс заявив в імені демократів, що демократична більшість голосуватиме за законопроєкт президента, бо демократи впродовж 20-х років завжди були за полегшами для торгівлі з закордоном. Торговельна Палата ЗДА, Конгрес Індустріяльних Організацій та представники інших організацій висловилися за прийняття пляну Айзенгавера, згідно з яким президент зможе впродовж трьох років зменшити мито на чужі товари на 15 відсотків (кожного року по п'ять відсотків).

Конґрес хоче продовжити привілеї військових

Вашингтон. — Комісія для справ ветеранів у Палаті Репрезентантів веде переслухання в справі законопроєкту про продовження привілеїв для тих вояків, які на день 31 січня будуть у військовій службі. Президент Айзенгавер видав зарядження, згідно з яким вояки, які почнуть свою військову службу після 31 січня цього року, не матимуть привілею по закінченні військової служби здобувати освіту коштом держави, як то могли корейські ветерани і ті американські вояки, які служили в війську після війни в Кореї. Законопроєкт, який знаходиться в комісії, передбачає, щоб всі ті вояки, які перебуватимуть на день 31 січня в військовій службі, мали привілеї діставати гроші на науку впродовж повних чотирьох років від дня, коли закінчать військову службу, хоч, згідно з розпорядженням президента, їм не прислуговує право на таку державну допомогу.

Бажають зменшити бюджет Айзенгавера

Вашингтон. — Визначні члени Конгресової Комісії Видатків, республіканець Джан Тейбер і демократ Дж. Мегон, промовляючи на радіовій стації Колумбія Бродкестинг Систем, заявили, що Конгрес зменшить запропонований у висоті 62-ох більйонів долярів президентом Айзенгавером бюджет на два більйони долярів. Вони сказали: „Ми зможемо дещо втяти" з того бюджету, який запропонував Айзенгавер на 1956 рік, але не багато можливостей зменшити податки в найближчому році, як про це натякав президент у своєму бюджетовому зверненні.

КОНҐРЕСМЕН БЕНТЛІ РЕКОМЕНДУЄ ЗІРВАТИ ЗНОСИНИ З МОСКВОЮ

Дітройт. — У неділю 23-го ц. м. в залі Українського Народного Дому обидва Відділи УКК з „Іст" і „Вест" Дітройту уладили Свято роковин проголошення української державности й соборности. Головним промовцем був конґресмен Елвін М. Бентлі, член конґресової комісії для закордонних зв'язків. Накресливши короткий огляд українських визвольних змагань, Е. М. Бентлі заявив, що нині вже кожний американський політик знає, що Совєтська Україна є чартеровим членом Об'єднаних Націй, але не має права вдержувати самостійних взаємин з ніякою іншою державою. Тому промовець — казав він — підтримує внесок про нав'язання дипломатичних взаємин з УССР і БССР, але згори вважає це тільки за тактичний крок для наявної перевірки правдивого обличчя УССР і правдивого підходу Москви до „республік", підпорядкованих цілком московсько-большевицькому правлінню. Тому промовець є прихильником зірвання дипломатичних взаємин з самим СССР. Конгресмен Бентлі пояснював теперішню політику адміністрації, яка є за визволення уярмлених народів СССР, але проти зачіпної війни; коли ж сама Москва ту війну накине Америці, то Америка не буде отягатись. Конґресмен Бентлі запевняв, що ніяких дальших поступок большевизмові Америка не зробить і не купуватиме миру ціною угодівства. — Е. М. Бентлі заповів зголошення своєї промови до конґресового рекорду. — Академію відкрив відомий громадянин, головний контролер УНСоюзу п. І. Іванчук, а промову виголосив п. Петро Рогатинський. У концертовій частині виступив хор ООЧСУ, оперова співачка Наталя Носенко (сольоспів) і челістка пані Марта Тарнавська.

Того самого дня і о тій самій годині в залі Українсько-Американського Осередку заходами Ам. Федерації Українців стейту Мішіґен відбулась друга Академія, присвячена тим самим роковинам Української Державности й Соборности. З святочними промовами виступили генерал М. Крат і голова Літературно-Мистецького Клюбу письменник М. Бажанський, а в мистецькій частині, поруч із точками деклямації, фортепіянового сольо і сольоспіву, виступив мішаний хор під управою Григорія Китастого.

Оголошення про ці обидва свята, що появлялися в часописах одне біля одного й звертали на себе увагу, що обидва заповіджені на той самий день і ту саму годину в тому самому місті, — робили гнітюче враження.

В АМЕРИЦІ

● **Президент Айзенгавер** і його дружина були присутні на церемонії іменування нового Церковного Управління в Крайовій Пресвітеріянській Церкві у Вашингтоні, парохіянами якої вони є. До цього управління вперше в 100-річній історії цієї Церкви ввійшли дві жінки. Отець Едвард Л. Р. Елсон виголосив проповідь про те, що найкращими урядами є ті, які керуються у своїх діях любов'ю і взаємним довір'ям.

● **6-го лютого** віце-президент Ричард Ніксон виїде в подорож до латинських американських держав, як „амбасадор доброї волі" від президента Айзенгавера. Ця подорож триватиме місяць. Віце - президент із дружиною відвідає такі держави: Кубу, Ґватемалю, Ель Сальвадор, Порто Ріку, Дівичі острови, Домініканську Республіку, Ґаїті, Мехіко, Гондурас, Нікараґву, Коста Ріку і Панаму.

● **В середу 26 січня** відбудеться в Лос Анджелесі відкриття пам'ятника на честь генерала армії Даґлеса МекАртура. Посадник міста проголосив цей день „Днем МекАртура". На цей день припадають 75 роковини з дня народження генерала, який був під час другої світової війни головним командантом збройних сил ЗДА на Далекому Сході і командантом союзних сил в Корейській війні. На тих урочистостях буде присутній генерал МекАртур.

● **Три великі фірми,** які торгують кавою, знижують на три центи ціну кави від одного фунта. Знижка зобов'язує від 24 січня.

● **Сорок** конадійських моряків напилися металевого алькоголю і одинадцять з них важко захворіли. Лікарі кажуть, що одна унція цього алькоголю може спричинити поважну недугу.

● **Індійський амбасадор** Дж. Л. Мегта передав до Конґресової бібліотеки в Вашингтоні восьмитомову ілюстровану біографію Магатми Ганді. Цей подарунок особисто передав амбасадор від Крайового Меморіяльного Фонду ім. Ганді.

● **Президент Айзенгавер,** приймаючи у Білому Домі представників організації фармерів „Фармерське Бюро", заявив, що як тільки він залишить Білий Дім і перейде жити до Ґеттисбурґу на свою фарму, то негайно стане членом „Фармерського Бюра". Але президент не сказав, коли це станеться, в 1957 році чи аж в 1961-му, після його другої каденції на пості президента.

СОВЄТИ ДАЮТЬ ПЕРШЕНСТВО ГАРМАТАМ ПЕРЕД МАСЛОМ

„ПРАВДА" ВИСТУПИЛА ПРОТИ УПРИВІЛЕЄННЯ ПРОМИСЛУ ДЛЯ ВНУТРІШНЬОГО ВЖИТКУ. — МІКОЯН ПОДАВСЯ ДО ДИМІСІЇ

Москва. — Давати першенство виробам для хатнього вжитку перед продуктами важкого промислу, це значило б скапітулювати перед промислом капіталістичних країн і наразити на небезпеку спокій Совєтського Союзу, — заявив у великій статті, що займає всю першу сторінку „Правди", її редактор Дімітрій Шепілов. У тій знаменній статті, яку напевне продиктував партійний секретаріят — коментує західня преса, — совєтський уряд робить відворот від господарської політики, проголошеної після смерти Сталіна, яка йшла назустріч потребам широких мас населення і признавала конечність збільшити та вдосконалити продукцію виробів першої потреби. Тепер „Правда" покликується на міжнародну ситуацію, в якій „сили імперіялістичної реакції збройяться до зубів і приготовляють пляни нової війни". У цій ситуації, каже „Правда", на першому місці стоїть конечність продовжувати скріплювання військового „оборонного" потенціялу Совєтського Союзу. Таким чином важкий промисл, який працює для війська й виробляє зброю, мусить мати першенство перед промислом, що продукує всякі вироби для вжитку населення в мирному часі. Таке змінене становище совєтського уряду, яке вказує на всю його воєнно - агресивну політику, знайшло наявний вираз в димісії міністра внутрішньої торговлі, Анастазія Мікояна, одного з найчільніших совєтських достойників. Совєтська преса, повідомляючи про його відхід з названого становища, зазначує, що він залишається надалі одним із віце - прем'єрів і членом ЦК комуністичної партії, промовчуючи, що спір, який з цього приводу вийшов на совєтському Олімпі, поставив під знак запиту дальшу долю Мікояна і його приятелів.

Австрія погрожує обмеженням своїх зв'язків з совєтськими представниками

Відень. — Поки совєтські представники в Австрії не дадуть гарантії безпеки для всіх їх зв'язкових між австрійськими органами влади й совєтськими чинниками, доти ці зв'язки з австрійського боку будуть вдержувати тільки міністри, губернатори країв або посадник Відня. Таку заяву склав австрійський канцлер Рааб в радіопромові до всього населення держави, нав'язуючи до події, яка надзвичайно схвилювала австрійські державні чинники і публічну опінію. А саме, як уже повідомлялось, тиждень тому большевики заарештували перекладача й зв'язкового від австрійської влади до совєтських чинників, австрійського громадянина д-ра Альфреда Соколовського, в хвилині, коли він увійшов 15 січня ц. р. до совєтської комендантури в совєтській зоні міста. У відповідь на гостру інтервенцію австрійської влади, большевики відповіли, що Соколовський — поляк, народжений у Варшаві, і що він „дезертир", а тому його має судити совєтський військовий суд. На доказ буцімто його дезерції комуністи предложили видерту з австрійського міського архіву картку з персональними даними про Соколовського. Австрійська влада стоїть на становищі, що Соколовський — австрійський громадянин. Австрійці висловлюють здивування, чому саме тепер большевики арештували Соколовського, коли вони знали десять років, що він за своїм походженням поляк. Австрійські чинники вбачають у цій події один із численних доказів на те, що большевики задумують повести репресійну політику у відношенні до Австрії, відплачуючись альянтам за Паризький договір.

Передбачає будову великих атомових кораблів

Сан Франсіско, Каліфорнія. — Відзначений нагородою Нобеля фізик Каліфорнійського університету д-р Гленн Т. Сіґарс заявив, що він переконаний, що через десять років будуватимуть великі атомові кораблі. Але не можна передбачати цього — сказав він, — щодо авт, літаків і льокомотив, бо досі не вміють будувати менших як 50-100-тонних атомових електрівень. Д-р Сіборс твердить, що в 1975 році джерела опалу (вугілля, нафта і газ) почнуть вичерпуватися, і тому конче треба шукати нових джерел енерґії. Джерелом нової енерґії буде атом.

Конґресмени збільшують собі платню

Вашингтон. — Впливовий демократичний конґресмен Френсіс Е. Волтер заявив, що незабаром конґресмени збільшать собі платню на 7,500 долярів річно, і вона становитиме 22,500 долярів річно. У своєму інтерв'ю Френсіс Волтер вияснив, що одночасно буде збільшена платня і федеральним суддям на 7,500 і 10,000 долярів. Збільшена буде також платня і суддям Найвищого Суду. Але не має виглядів на прийняття законопроєкту про окреме мешкання для віце-президента Ричарда М. Ніксона. Волтер пропонував ще більшу підвишку платні конґресменам минулого року, але Конґрес не мав часу прийняти цей законопроєкт. Цього року Палата Репрезентантів діє в приспішеному темпі і в справі цього законопроєкту навіть не буде звичайних переслухань на Правничій Комісії в Палаті Репрезентантів. Сенатська Правнича Підкомісія визначила переслухання на 25 січня.

СВЯТО ДЕРЖАВНОСТИ І СОБОРНОСТИ В ШИКАГО

Шикаго. — У неділю 23-го ц. м. шикаґівська українська громада святкувала роковини 22-го січня особливо величаво. Святочна Академія відбулась у виповненій по береги репрезентативній авдиторії св. Миколая о год. 4.30 пополудні. Головними промовцями українською мовою були професор Маркетського університету в Мілвокі, Вісконсин, і голова Американського Відділу НТШ д-р Роман Смаль-Стоцький і професор університету Нотр Дам в місті тої самої назви в стейті Індіяна, д-р Михайло Пап. Промовцем англійською мовою був заступник голови УНСоюзу адвокат Михайло Пізнак з Ню Йорку, представник централі УКК. Проклямацію Дня Незалежности, що її проголосив посадник міста Шикаго, відчитав п. Алек Забродський. Сам посадник, п. Мартин Г. Кеннеллі, прибув теж особисто. Його представив приявним голова Ліги американців українського походження п. Іван Душанський, після чого мейор М. Г. Кеннеллі виголосив прегарну промову, яку прийнято з ентузіязмом. Місцевий сенатор Еверет Дірксен прислав з Вашингтону депешу з сердечним привітом. Мистецька програма свята відповідала високому рівневі цілости. Місцева преса вмістила теплі й гарні замітки про те свято.

ЧУ ЕН-ЛАЙ НЕ ХОЧЕ ПЕРЕМИР'Я І ПОГРОЖУЄ АМЕРИЦІ

ПРЕМ'ЄР КОМУНІСТИЧНОГО КИТАЮ СКЛАВ ЗАЯВУ З ДАЛЬШИМИ ПОГРОЗАМИ ПІД АДРЕСОЮ З'ЄДИНЕНИХ ДЕРЖАВ І ЗАПОВІДДЮ „ВИЗВОЛИТИ" ФОРМОЗУ

Гонґ Конґ. — „Уряд Народної Республіки Китаю кількакратно й цілком виразно заявляв світові, що китайський нарід є рішений визволити власну територію Тайвану (Формози) — так починається офіційна заява, що її склав комуно - китайський прем'єр і міністер закордонних справ Чу Ен-лай, оприлюднивши її через Пейпінґське радіо. Від часу „визволення" острова Ікіянг (маленького острівця за 8 миль від Тачену, що його в минулому тижні зайняли китайські комуністи, винищивши 5-тисячним висадним військом 720 оборонців) — З'єдинені Держави „посилили свої військові операції для спровокування війни, а з другого боку поведено змову, щоб довести до так званого перемир'я, вживаючи інтервенції Об'єднаних Націй, яка перешкодила б китайському народові визволити Тайван", — заявив Чу Ен-лай. Вся решта його довгої заяви втримана у тому самому тоні.

Він скидає вину за напруження на Далекому Сході виключно на З'єдинені Держави, які, мовляв, підтримують „зрадницьку кліку Чіян Кайшека, що його осудив китайський нарід". Те напруження на Далекому Сході минулося би, як би З'єдинені Держави забрали геть свої війська з Формози й свою фльоту з її протоки. Комуністичний Китай, каже його ватажок, не може ніяким робом погодитися на перемир'я, бо це значило б, що він погодився на право сторонніх чинників вмішуватись у внутрішньо-китайські відносини. Чу Ен-лай покликався при тому на чартер Об'єднаних Націй, який забороняє вмішування у внутрішні справи окремих країн, а справа „визволення" Формози, це — повторяє комуно-китайський прем'єр — виключно лише внутрішня справа китайського народу. Чу Ен-лай твердить, що З'єдинені Держави збільшили напруження на Далекому Сході й приблизили небезпеку війни своїм договором про приязнь і безпеку з „клікою" Чіян Кай-шека. З'єдинені Держави, говориться в отій комуністичній заяві, намагаються застрашити комуністичний Китай погрозами атомової війни і примусити його толерувати теперішній стан на Формозі, що її американці вживають як базу для нової війни. Тому теперішні правителі в Китаї заявляють, що „китайський нарід абсолютно не може толерувати це", закликають Америку забрати свої збройні сили з Формози і Формозької протоки й ще раз потверджують своє рішення „визволити" Формозу. Таким ствердженням кінчається та комуно-китайська офіційна заява, проголошена в понеділок 24 січня через комуно - китайську радіовисильню в Пейпінгу.

Комуністичний Китай робить „добродушний" жест для пропаґандивних цілей

Об'єднані Нації. — Ще під час минулотижневої розмови з державним секретарем Доллесом, генеральний секретар ОН Гаммершілд виявив пропозицію, яку почув був від Чу Ен-лая в Пейпінгу, що — мовляв — комуністи не мають нічого проти того, щоб свояки затриманих у Китаї американських вояків відвідали цих останніх і переконались наочно, що комуністи поводяться з ними по-людяному. Американські політичні кола й публічна опінія сприйняли цю пропозицію різно, але більшість вважає, що це — чергова пропаґандивна штучка. Бо навіщо комуністичним китайцям тягати американських батьків за тисячі миль до Китаю, щоб доказувати їм свою „людяність", якщо далеко простіше й справедливіше було б випустити з в'язниці неправно затриманих американських громадян. Офіційні чинники не робитимуть труднощів батькам і своякам затриманих в Китаї вояків, якщо хтось захоче туди поїхати, але звертають увагу, що така подорож відбуватиметься на їх особистий риск. Американські летунські лінії заявили готовість безплатно перевезти батьків. Досі дві родини зголосили формально бажання дістати пашпорт і дозвіл на виїзд.

Совєтські впливи в ОН занепали

Об'єднані Нації. — Совєтські впливи в Об'єднаних Націях впродовж останніх двох років занепали, а впливи З'єдинених Держав зросли, заявив представник ЗДА в ОН, Кебот Ладж. 26 січня 1953-го року, коли Кебот Ладж став представником ЗДА в Об'єднаних Націях, своїм завданням він поставив збільшити в американському громадянстві довір'я до цієї міжнародної наддержавної установи. Це завдання — заявив він, — з успіхом виконане. При цьому він покликався на такі факти, як одноголосна підтримка збоку ОН пропозиції президента Айзенгавера про вживання атомової енерґії для мирних цілей, недопущення червоного Китаю до ОН і їх акції, осудження червоно-китайських злочинців, врешті унеможливлення комуністам надуживати право „вета" в Раді Безпеки, дармащо статутово ця небезпека триває далі.

В СВІТІ

● **Повінь у Парижі** збирає маси народу на 23-ох мостах, які споглядає на високі каламутні хвилі Сени, що з тихої лагідної ріки перетворилась у грізну стихію. Два мости закрито для руху, бо вони грозять завалитись. Паніки у Парижі нема, але покищо до жартів парижани стежать за поступом повені у глухій мовчанці.

● **До Гайфи,** морського порту в Ізраїлі, причалив перший німецький вантажний корабель „Перґамон", що привіз з Гамбурґу 1,000 тонн заліза, як першу пайку сплати Ізраїлеві відшкодування за втрати, що їх жиди зазнали за часів Гітлера. Західня Німеччина погодилась заплатити Ізраїлеві 822 мільйони долярів товарами і готівкою.

● **Останньої неділі** по полудні в Англії скоїлась велика залізнича катастрофа: пасажирський поїзд вискочив з рейок недалеко Бірмінґгему. 15 осіб згинуло, а кількадесять ранено. Кондуктор поїзду і пожежний сторож, зорієнтувавшись, що незабаром має над'їхати швидкий поїзд з Йорку, вибігли наперед і, наражаючи власне життя почали давати розпучливі знаки й затримали швидкий поїзд за 200 стіп від вагонів, які перевернулись на сусідні рейки.

● **Совєтська преса** оприлюднила світлини з „першої у світі електрівні, що працює на атомовій енерґії". На світлині видно звичайний триповерховий фабричний будинок з комином і прибудівкою, що має бути нібито атомовим реактором.

● **Два приятелі Тіта,** недавній його заступник на становищі віце - прем'єра Мілован Джілас, і недавній його біограф, Владімір Дедіжар, станули в понеділок 24 січня перед судом за „ворожу пропаґанду". Одного засуджено на 1½ року, другого на 6 місяців в'язниці, але обох випустили на волю, давши їм по 2-3 роки часу для „поправи". Суд був тайний.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75
В Джерзі Сити і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	6.50	Six Months	6.50
На три місяці	3.50	Three months	3.50

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

СВЯТКУВАННЯ СОБОРНОСТИ

Цьогорічні святкування роковин української соборности поодинокими нашими громадами проходять під двома характеристичними аспектами. З одного боку, при направду гідній похвали ініціятиві поодиноких громад і громадян, доведено до того, що губернатори деяких стейтів і посадники деяких міст проголосили 22-го січня „Днем Української Незалежности", а посадники міст, де пороблено відповідні старання, прийняли українські прапори і звеліли виставити їх на ратушах міст у день святкувань роковин соборности. У цих випадках зроблено так, як повинно бути: ці великі й важливі українські роковини використано як нагоду для поширення української правди, для популяризації нашої визвольної справи і для здобуття для неї приятелів серед найвищих стейтових та місцевих американських представників і серед місцевої американської публічної опінії. Прикладом такого гідного відзначення роковин української самостійности й соборности може бути в цьому році громада в Джерзі Ситі, яка, хоч не розпоряджає такою кількістю й такими політичними чи мистецькими силами, як деякі інші громади, а проте зуміла поставити святкування цих роковин на найширший американський форум і змобілізувати для цього все те, що в тих обставинах було найкраще. Завершенням цього першого аспекту святкувань роковин 22-го січня треба вважати молитви за Україну, проведені високими представниками наших Церков в обидвох Палатах Конґресу З'єдинених Держав напередодні 22-го січня. Цю історичну подію треба записати на рахунок багатьох інших успіхів в акції нашої центральної репрезентації, Українського Конґресового Комітету.

Проте, цьогорічні святкування мають ще й другу сторінку, на згадку про яку лице кожного чесного українця може спаленіти від сорому. Це — святкування роковин української національно-державної соборности в обставинах, які цю соборність заперечують і профанують. Правда, ми вже й в минулому мали випадки, коли деякі громади святкували чи збирались святкувати роковини соборности без соборности, але в цьому році подібний „рецидив" мали тільки в Дітройті, до якого долучився і „великий" український Ню Йорк, на ратуші якого минулої п'ятниці так гордо повівав синьо-жовтий прапор, символ української волі і соборности.

Насамперед треба ствердити, що саме подвійне чи потрійне святкування роковин соборности в одній громаді не було б ще жадною трагедією чи соромом. Навпаки, кожна громадська установа чи організація навіть повинна б ці роковини відповідно відмітити в своїх організаційних рямках для свого членства. Але цілком інша справа з репрезентативним святкуванням цих роковин, що повинно бути влаштоване спільними заходами і спільними зусиллями всіх місцевих організацій, та ще й на ширшому, американському форумі.

Як згадано, жалюгідний випадок подвійного святкування роковин соборности в загальногромадському маштабі, бодай реклямованому так, трапився цього року теж у „великому" Ню Йорку. Причини, які довели до такого святкування, нагадують дитяче: „на злість моїй бабусі, хай відмерзне мені вухо". І воно відмерзло з болем та соромом не тільки для тих, що таке святкування спричинили, але й для всієї громади.

Як довідуємось, централя УККомітету визначила окремого представника, що має цілу ту справу прослідити і проголосити відповідні вияснення. Це правильно і громадський загал має право вимагати вияснення тих причин. Не попереджуючи того розгляду та вияснення, ми все ж таки не можемо не наэтаврувати самого факту несоборного святкування роковин соборности. На щастя, це вже направду тільки виїмок у нашій американсько-українській спільноті, бо на всі сотні наших громад, наскільки нам відомо, в цьому році було тільки два випадки, себто в Ню Йорку і в Дітройті. Натомість величні і направду соборні святкування тих роковин у численних інших громадах дають всі підстави вірити, що вже недалекий той час, коли наша соборність духова, а з нею і політична буде реальною і благословенною дійсністю.

ФАЛЬСИФІКАТОРИ ПРАВДИ

Перед нами останній (за вересень - жовтень) випуск „Вєстніка" Мюнхенського Інституту для вивчення історії і культури СССР. З-поміж інших вміщених у ньому матеріялів знаходимо статтю Д. Карова п. з. „Органи самоуправління в окупованих областях СССР за років другої світової війни". Того самого Карова, перу якого належить відома своєю крайньою фальшивістю й тенденційністю, видана коштом цього ж таки Інституту, книжка „Партизанський рух в СССР у 1941-1945 рр."

Що ж нового приносить читачам мюнхенський Інститут, а зокрема його співробітник Д. Каров, який за гроші цього Інституту намагається переконати читачів, що Україна взагалі не існує, а є лише українська вивіска над російською провінцією?

Тема, яку порушив Д. Каров у своїй статті під згаданим вище заголовком, дуже широка і, на жаль, зовсім мало опрацьована в українській публіцистиці. А проте, маємо по цей бік залізної заслони чимало людей, які або самі працювали під час останньої війни в органах самоуправління в окупованих німцями областях, або ж ці органи і їх діяльність зблизька спостерігали. Ці люди знають, в яких тяжких умовинах приходилося українцям тоді працювати і що саме являли собою ці куці органи так званого самоуправління. Живі свідки можуть пригадати про ролю в цих органах залишених на окупованих теренах енкаведистів, партійних і безпартійних комуністів, що мали за своє завдання нацьковувати німців проти українського населення, щоб тим самим розбуркати в ньому симпатії до „втраченої" совєтської влади. З багатьох фактів подамо один характеристичний:

У містечку К. на Полтавщині протягом майже року на становищі бургомистра подвизався бувший начальник житомирського фінансового відділу, активний комуніст і відомий „розкуркулювач". Тікаючи в 1941 році з Житомира, він устиг добігти лише до цього містечка, де фронт його випередив, — і тут, на скликаних німецьким командантом зборах, запропонував свої послуги. Цей „бургомистр" зумів здобути необмежене довір'я німецького начальства і тероризував та знущався з населення гірше як самі окупанти. З населення здирав він подвійний контингент, а службовців управи бив кулаком по обличчю.

Комуністи й енкаведисти попролазили тоді в міські управи багатьох містечок на Полтавщині, Київщині, Харківщині й Дніпропетровщині. Вони тримали тісний зв'язок з комуністичним підпіллям і руками ґестапівців винищували українських патріотів, які в перші ж дні після приходу німців розкрили своє політичне обличчя. Якби не такі опановані большевиками органи „самоуправління" — не згинули б на шибеницях тисячі українських націоналістів, учасників протисовєтського й протинімецького резистансу.

А хто з живих свідків тогочасної дійсности не знає про провокаційну діяльність „єдинонеділимців" в цих органах „самоуправління"? Про доноси до Гестапо, провокації і під'юджування німців проти українців, що в умовинах окупації намагалися обстоювати інтереси українського населення? Про ганебну ролю єдинонеділимських перекладачів і перекладачок при міських управах і німецьких командантурах, які іноді були фактичними диктаторами на цілі райони? Про протеґування цими спритними людьми т. зв. Автономної Церкви, зв'язаної з Москвою, і переслідування Української Автокефальної Православної Церкви?

Українські патріоти, які ввійшли в органи самоуправління, жили під повсякчасною загрозою розстрілу в Гестапо, провокацій — збоку росіян-єдинонеділимців і кулі з-за рогу або через вікно — від большевицького підпілля. Зрештою всі три чинники дуже часто так тісно між собою перепліталися, що годі було збагнути, кого найбільше треба було стерегтися: німців, комуністів чи єдинонеділимців. Подекуди на будинках НКВД змінилася лише вивіска, а залишились ті самі люди, які в співпраці з ґестапівцями „викінчували петлюрівщину", що заворушилась була після втечі большевиків.

Як же представляє положення на Україні в 1941-43 рр. Д. Каров у своїй статті, вміщеній у „Вєстніку" мюнхенського інституту?

У нього все це виглядає дуже ідилічно.

За Каровим, після приходу німців в Україну, міське населення, в порозумінні з окупантами, а часто навіть незалежно від них, „вибирало собі чесних, енерґійних людей до управ і, тісно з ними співпрацюючи, розбудовувало свій добробут". Щоправда, „іноді, — пише він, — населення помилялось, іноді помилялась окупаційна влада (?), а населення не мало достатніх прав, щоб виправити помилку німців"...

Не менш ідилічно виглядала справа і на селі, де ніби й не відчувалося навіть терористичної гітлерівської машини. Жадної згадки не зустрінемо в статті Д. Карова про села, тероризовані сталінськими ставленцями-енкаведистами в ролі старостів, голов управ і начальників поліції. „За весь окупаційний період, — твердить Каров, — і на всій величезній окупованій німцями території, що розкинулась на десятки тисяч кілометрів, не було випадку, коли на керівний пост було б вибрано або призначено людину з явними пороками..." І далі: „Боягуз, шкурник, пройдисвіт навряд чи могли піти на таку роботу..."

В таких „сімейних обставинах" створивши органи самоуправління, населення, як пише Каров, почало „мирну співпрацю" з окупантами. „Недалеко Вінниці, — читаємо в статті цього „знавця українських справ", — лежить велике село Турбів, в якому знаходиться цукроварня. Під час наступу німців цукроварню зруйновано, а майно розкрадено. В 1942 р. німці почали відбудовувати завод... На допомогу прийшло місцеве самоуправління... Минув рік. Вліті 1943 року всі попередні недотягнення було взято під увагу... Коли завод почав працювати, в його розпорядженні була вже достатня кількість сировини і результати виявилися не тільки в тому, що окупаційні власті одержали якусь кількість цукру (!), а в тому, що поліпшився добробут населення..."

Отакі зворушливі сценки коляборації органів самоуправління з окупаційною владою розписує Каров! Жадних конфліктів між населенням і окупантами. Навпаки — продуктивна співпраця і мирне життя!

Зрештою, дикі новотвори, що постали були на Україні під час війни, на думку Карова, мали всі вигляди на те, щоб стати вповні державними установами, які служать на користь народу. Ось як закінчує він свою статтю: „Органи самоуправління в багатьох місцях окупованих областей перетворилися вже в досить складний адміністративно-господарський апарат, що охоплював різні галузі життя. Були населені пункти, де ці органи розвинулися настільки, що вже було створено суди, зорганізовано дисципліновані, які знали свої (?) обов'язки, поліційні відділи, налагоджено торгівлю (сіллю? — В. С-ко) і навіть встановлювались якісь форми стягання податків, товарообміну, соціяльного забезпечення (!?) і ін."

Підбиваючи підсумки діяльности „органів самоуправління" в окупованих німцями областях, Д. Каров заявляє, що ці органи „почасти показали, якої саме влади бажає народ".

Так змальовує Д. Каров надзвичайно складну й трагічну ситуацію в окупованій оскаженілими ордами Гітлера Україні в рр. 1941-43. Його стаття, вміщена в органі Інституту для вивчення історії СССР — з правдивою історією не має нічого спільного. Тих, хто недавніх подій в Україні не знає, вона дезорієнтує, а живих свідків цих подій обурює своєю фальшивістю і переконує в тому, що згаданий Інститут ще далеко не є установою, яка ставиться до дослідження історії і культури народів СССР з належною об'єктивністю.

В. С-ко

НІМЕЦЬКА МОЛОДЬ — НЕВІДОМА ВЕЛИЧИНА

Що являє собою сучасна німецька молодь у віці між 15 і 24 роком життя — не знає ні один чужинець і навіть ні один німець — запевняє Мельвін Ляскі, американський німець, що був американським вояком у другій світовій війні, а тепер є редактором журналу „Дер Монат" у Західньому Берліні. Цієї молоді є тепер в Західній Німеччині коло 7 мільйонів. Більшість цих юнаків ще не були на світі, коли Гітлер проповідував, що „вся надія Німеччини і вся її будучність — у молоді", а ті, що вже були, теж не слухали ще ніяких промов, бо були або немовлятами, або ледве починали бігати на дитячих ніжках. Те, що ця молодь пам'ятає з свого дитинства й перших юнацьких днів, це — руїни, нужда, голод, уніформи окупантів і несподіваний здвиг добробуту, відродженого наче на помах чудодійної палички старого Аденауера, який сам ніколи не служив у війську. І втовкмачували цій молоді цілими роками, що все нещастя Німеччини — від німецького мілітаризму, в якому виховувалась Гітлерюґенд. І тому теперішня німецька молодь не має найменших рисок, прикметних колишній Гітлерюґенд, з її замилуванням до національної романтики, бундючности і до гасел на зразок „одна держава, один нарід, один фюрер", або — „борися і згинь за батьківщину". Держава окупована, нарід поділений, за фюрером і слід запався, нема з ким і за що боротися і глупо було б навіть казати цій молоді, що вона має за щось вмирати.

І тому навіть найкращі німецькі виховники й психологи не знають, чи має нинішня німецька молодь якісь ідеали в розумінні ідеалів всіх інших народів світу. Вони знають тільки, що вона ґрунтовно позбавлена всяких молодечих оман і мрій. В сучасній німецькій літературі читаємо про „загублене покоління" і про те, що теперішня німецька молодь є „найменш молодеча і найбільш стареча". Вона спокійна, критична, практична і мабуть матеріялістична. Вона наставлена на працю й науку, привчена з дитячих років до боротьби за „голе життя". Коло 100,000 молодих німців студіює в західньо-німецьких високих школах. Очевидно, молодь є молоддю, отже, ходить на танечні вечори, любить прогулянки, спорт, кіно. Від 5 до 6 мільйонів цієї молоді є членами різних молодечих організацій. Здебільша це спортові організації, але також релігійні (протестантські й католицькі), велика частина пішла, крім того, відразу ж у соціялістично-професійний рух, якому підготовляла психологічний ґрунт пацифістична пропаґанда альянтів. Але 70% членів цих організацій висловились проти об'єднання їх в одну державну організацію молоді, проти спільної уніформи і взагалі проти всякої уніформи. У перших післявоєнних роках, 1945-48, коли ще Західня Німеччина потопала в руїнах і в інфляції безвартних марок, молодь масово кинулася в клубовище чорного ринку, знаходячи там своєрідну романтику — у подорожах на приступках вагонів переповнених поїздів, у брудних залізничих почекальнях і в отих „біржах" — у ямах напівзруйнованих будинків, предметі поліційних облав. Але з реформою валюти і з відбудовою шкільництва та промислу і ця „романтика" минулася, відступивши місце тверезому плянуванню: скінчити школу, набути фах, робити кар'єру.

Очевидно, і така вибита з колії молодь не перестала мріяти, як кожна молодь. Але мрією сучасної німецької молоді є мотоцикл, авто, телевізійний апарат, можливості звернути на себе увагу чимсь таким, чого не має колеґа. Прикметна німцям галасливість залишилася у психіці й підсвідомості: фабриканти мотоциклів прийшли до висновку, що не треба вдосконалювати мотори, щоб вони працювали тихіше, бо масові молоді покупці хочуть, щоб їхній мотоцикл гудів якнайгучніше. Проте німецька молодь ввічлива й може тихіша, як будь-котра інша. Але в якій мірі розвинений у неї національний і державний патріотизм — цього ніхто з її виховників не всилі збагнути. Фактом є, що вона не має ніякого зрозуміння не тільки для такого сумнівного національного „героя", як Гітлер, але й для таких безсумнівних героїв німецької історії й культури, як Фридрих Великий і Бісмарк, Гінденбурґ і Роммель, Лютер і Гете. То кому ж поклониться ця молодь, коли й авторитет Аденауера підрізується другою найсильнішою в Німеччині партією соціялістів і всіми тими, що стоять в орбіті її організаційних і духових впливів?! І чи може бути здоровою і надійною така молодь, для якої нема авторитетів з минулого й сучасного нації?!

Чи можна покладатися на цю молодь, як на вояків нової західньо-німецької армії, що має бути пройнята духом патріотизму і дисципліни у відношенні до режиму демократичної республіки?! Це основне, корінне й найістотніше питання, що його ставлять собі: і західньо-німецький уряд з канцлером Аденауером та військовим референтом в уряді, Теодором Блянком включно, і штаб НАТО з генералом Грунтером включно, і настороженi французи з генералом де Голем у проводі, і американський Пентаґон, і московський Кремль. У „плебісцитах", що їх переводили різні часописи й аґенції, 42% молоді висловили готовість служити льояльно у війську, хоч і без ніякого ентуазіязму. А де решта 58 відсотків?! І як будувати закордонну політику, оперту на принципі „мир через силу", а в німецькому виданні „об'єднання через силу", коли тільки один відсоток цієї молоді — як запевняють фахівці — готовий битися за об'єднання нації і держави, поділеної тепер залізною завісою?!

„МЕЖІ СОВЄТСЬКОЇ СИЛИ"

Під таким заголовком появився IX зшиток наукового річника кенігсберзького (тепер — Калінінград) університету, пера Вільгельма Старлінґера (Кіссінґен/Майн, 1954), що має продовжувати працю цього німецького університету. Праця надзвичайно цікава, бо займається питанням Схід-Захід і написана людиною, яка прожила сім років (1947-1954) в совєтських концентраційних таборах, де зустрічалась з людьми різних середовищ, навіть бувшими членами центрального комітету комуністичної партії.

Підходячи до цього питання, автор бачить ЗДА з його позаамериканським потенціялом, британську спільноту народів та майбутню об'єднану Европу. З другої сторони — Совєтський Союз та червоно-китайський бльок. На думку автора, східній бльок плекає думку вирядити у воєнний похід десятки мільйонів совєтсько-азійських вояків, втопити некомуністичний світ в морі крови і прогнати за океан американців раз на завжди.

Після довголітніх студій в совєтських концентраційних таборах, автор прийшов до висновку, що в Совєтському Союзі совєтських людей і совєтського патріотизму немає, а марксизм-ленінізм вже давно мертвий. Зостався тільки урядово приписаний жарґон та якась замрячена леґенда. Так званий совєтський патріотизм — це ніщо інше, як великоросійський шовінізм, носієм якого є не совєтська людина, а російськість, імперіяльний простір, що продовжує історію ганебного насильства, колись білого, а тепер червоного, але й не ленінського а саме російського. Духове наставлення інтеліґенції (воно тільки і є міродатне) російсько-націоналістичне з виразним тавром месіянізму Достоєвського. („мир для цілого світу, але спершу цей світ мусить стати чисто російським".

Зрозуміло, що при цьому видніють і об'яви кризи, чого не можна не доцінювати. Зокрема, затяжною є криза в проводі. Маленкова, навіть після ліквідації Берії, не можна ніяк порівнювати зі Сталіним. І на диво, його позицію світ надто переціноє. Не менше важливим явищем є постійна криза в господарській ділянці. Причини цього бачить автор у відпливі населення, зокрема молодого елементу з сіл до міст, мешканеву нужду, протеґування важкої індустрії, зокрема воєнної коштом сільського господарства і головне — невільничу працю. Останнім часом постала нова криза, на яку звернув увагу Хрущов, а саме грізний застій у природному прирості населення.

Совєти зрозуміли, що їхня великоімперіялістична мрія „від Пацифіку по Атлантик" мусить після „Берліну" та „Кореї", перейти „чистку". В додатку Німеччина не дозріла для їх плянів, а осяги червоного Китаю в ділянці мілітарній, політичній дуже не на руку Совєтам. На відношення між цими двома східніми „союзниками", падає своєрідне світло. Бо червоний Китай має розв'язувати такі самі проблеми, як і Совєти, за виїмком приросту населення, який дає в Китаю 15 мільйонів річно. Головною проблемою є хліб та зброя для 500 мільйонів. Голод селянства на землю росте з дня на день. Індустріялізація через нестачу капіталів та фахівців іде дуже помалу. Совєти зобов'язані допомагати в цій ділянці, але кожний поїзд з машинами чи іншим промисловим знаряддям з Совєтів до Китаю — це тільки (так розуміє Москва) скріплення противника. А внаслідок природнього приросту населення, очі Китаю звертаються на північний захід, тобто на Монґолію та на амурські й забайкальські простори.

Одного дня мусить прийти до конфронтації цих двох східніх партнерів, Совєти вже зорієнтувалися в ситуації. Залізна заслона западає чимраз щільніше між східніми „союзниками". На південно-східніх кордонах поселюють Совєти вояків-селян. Це все вказує на те, що розрахунок Заходу є слушний, а саме, що з Совєтами можна буде говорити тоді, коли жовті хвилі почнуть загрожувати їхнім азійським територіям. Уступливою політикою супроти Заходу Совєти старатимуться скріпити свій фронт на Далекому Сході.

Читайте українські книжки й газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

Петро Кізко

НА ЦІЛИНУ

(Оповідання)

(4)

IV

Громенко готувався до виїзду. Брати з собою в дорогу багато не було чого. Хата, клуня і хлів, як написано в урядовому папері, мають бути замінені рівновартними будівлями на місці нового поселення. Різницю оплатить держава. Хоч Громенко мало вірив у те, що йому щось сплатять, але ж знав, що самому збути своє майно, щоб потім придбати нове, не можна. Треба брати, що дають, віддавати, що беруть. Такий закон соціялізму.

Довелося спаковувати самі дрібні та надвірні речі: горшки, миски, тарілки, ложки, склянки, ножі; рогачі, кочерги, чаплії, віники, щітки; скрині з одягом, взуттям, білизною, скатертями, ковдрами, подушками; граблі, сокиру, пилку, молоток, обценьки й триніжок.

Павло Андрійович найбільше клопотався за триніжок.

— Не забудь, Степане, — гукнув він до сина, — триніжка в мішок упхнути. Яка там буде хата — з піччю чи без печі, Бог його знає, а варити треба буде на чомусь.

Степан збирав усе барахло, набивав і зав'язував у мішки. Ониська дбала про свої речі, вишукуючи в хаті й поза хатою все до останньої дрібнички: навіть давно закинені на горище подерті білі парусові „спортсменки" кинула до скрині. Мати була найпрактичніша: вона згрібала з усіх закутків та закапелків рештки борошна торішнього врожаю (бо до нового хліба ще далеко, хоч уже й серпень — найперше ж треба здати хліб державі), пекла хліб і сушила сухарі, аби було що в перші дні на цілині з'їсти.

Як уже до виїзду підготовились, Громенко пішов до сільради вибрати кредит, визначений йому державою. Ніколи, здається, не переживав він такого роздертого, пошматованого почуття, як у ці дні перед виїздом. Думав і не міг придумати, яка б могла бути інакша розв'язка його дурного положення? Хто ж, власне, ти є, Павле Андрійовичу? Господар? Ні. Бо немає чим і над чим господарити, коли власною хатою розпоряджатися не смієш, поганої свині на подвір'ї не вдержиш, бо це й докуповувати треба м'яса, аби виконати плян м'ясопоставки. Громадянин радянської держави? Ні. Бо який же з тебе громадянин, коли ти жадного громадського права не маєш. Ти тільки можеш обвинувачувати сам себе і такого, як ти. То, може, наймит, батрак? Ні. Наймитом ти називатися не можеш, бо ніхто тебе не наймав, ні з ким ти умови про працю і про заробітню платню не укладав. Ким же ти тоді є, Павле Андрійовичу Громенку?

— Лялька! — несподівано й невідомо звідки майнуло в Громенковій думці. Це слово йому видалось химерним і смішним. Здалося, що він його ніколи не чув і вигадав сам. Але потім постав повний, добре відомий, образ ляльки. Обшарпана, маленька фігурка, з бровами, що нависли над запалими очима, з гостро випнутим наперед носом, худими, жилавими ногами й довгими тонкими руками. До ніг, рук і шиї ляльки причеплені шворки. За них хтось сіпає, і тоді лялька робить рухи. Вона то випростується, то згинається, то падає, перекидаючись, то підводиться й шалено танцює.

Громенкові стало моторошно. В образі тієї ляльки він бачив самого себе. Ну, певно ж, що він! Громенко — лялька! Більше нішо. Цю ляльку переставляють Строгуліни куди їм завгодно. Смикають за шворки то в один, то в другий бік, і лялька-Громенко обертається й танцює, як блазень.

Що більше думав, то гірше почував себе Громенко. Нараз він відчув у голові біль, який чимраз дужчав. Слово „лялька" завдавало йому той біль. Він відганяв те чортівське слово іншими думками, намагався уявити собі в світлих фарбах майбутнє життя на цілині. Може вдасться віддати дітей у науку, якщо не обох, то принаймні Степана. Може, дасть Бог, Онисьці добрий чоловік притрапиться, багато ж туди добрих українських хлопців їде. Але як тільки думки уривались, знову перед очима вставав образ дивовижної ляльки.

Громенко зайшов до сільради, мовчки вибрав кредит, розписався й повернувся додому. По дорозі купив у споживчій кооперації хліба, ковбаси, оселедців і горілки — треба ж достойно попрощатися з домом!

Тим часом до його хати сходилися інші кандидати на виїзд: Остап Сагай, Іван Христюк, Никодим Пархоменко і інші. Усіх їх запросив він на прощальний вечір. Зайшовши до хати з накупленим добром, Громенко гукнув до сина:

— Повідчиняй, Степане, вікна й двері, гуляти будем! Нехай знають люди, з якою радістю виїжджаємо піднімати цілину!

Надворі стояла тиха і лагідна, тепла погода. Небо засівалося зорями. Степан повідчиняв навстіж вікна й двері, і в хату повіяло запахом скошених полів.

Потім усі посідали за поставлений посеред хати довгий дощаний стіл. Ониська, у хвартусі, бігала з кухні до хати й назад, подавала на стіл їжу, а мати порядкувала, де, що і як поставити. На столі з'явилися кілька півлітрівок, полумиски з гарячою чищеною картоплею, оселедцями, помідорами, огірками й цибулею. На тарілках лежала порізана ковбаса. Остап Сагай, дивлячись на таку вечерю, кинув жартома:

— У кредит вечеряємо, Павле Андрійовичу?

— У кредит, — відповів Громенко. — На цілині ще не так їстимемо.

Коли вже все було поставлене, Павло Андрійович устав, підніс угору склянку з горілкою й гукнув:

— Випиймо за нове життя, за щасливу дорогу! Випиймо!

— За долю дітей наших!

— За поворот в Україну — випиймо!

Останні слова належали Остапові Сагаєві. Громенко, сівши, засміявся.

— Бачу, — сказав він до Сагая, — жартувати вмієте, Остапе. Ще не виїхали, а ви вже про поворот думаєте.

Сагай мовчав. Громенко знову підніс угору склянку й знову гукнув:

— Випиймо! За доброго жениха Онисьці — випиймо!

Всі загули й загомоніли. Ониська почервоніла й затулила очі краєчком хвартуха:

— І таке скажете, тату. Мені ще й не в голові!

Громенчиха нишком сплакнула. Одвернувшися, витерла сльози.

Громенко це зауважив, але змовчав. Він відчув, що хмеліє.

— Ге, а чом же то в нас так невесело, немовби не раді виїздові на золоті місця? — гукнув він до гостей, а тоді звернувся до Степана: — Ану, візьми, Степане, гармонь, та вшквар, щоб аж у Строгуліна на тім краю села затряслося! Хай знає, як Громенки виїжджають на цілину.

Степан аж тепер пригадав, що його гармонь уже кілька днів тому запакована в скрині з одягом.

— Нічого, дістань! Задля такої причини не шкода й скрині розвалити. Давай гармонь!

Громенчиха з острахом подивилась на чоловіка. Вона добре знала, що коли він дуже веселиться й хвалить радянську владу та вождів, значить дуже лютує. І ці його слова про музику й Строгуліна, як і вся ця вечірка, видалися їй страшними.

Тим часом Степан уже витяг гармонь і, на батьків наказ, заграв широко відомої пісні, присвяченої виїздові на цілинні землі: „Єдем ми, друззя, в дальніє края..."

ХРОНІКА НЮАРКУ, Н. ДЖ.

Місцевий відділ ОбВУА гідно відсвяткував в дні 31 жовтня 1954 р. у своїй святочно прибраній домівці 36-ті роковини Листопадового Зриву військовим апелем, на якому голова Об'єднання, п. В. Сімянців, від численно зібраних членів б. військовиків звітував перед найстаршим віком і рангою сот. д-р В. Бемком. Опісля д-р В. Бемко виголосив до зібраних членів та запрошених гостей коротку і змістовну доповідь, учень нар. школи Бакун продеклямував вірш: „1-го Листопада" та прочитано, від неприявного і хворого члена Об'єднання д-ра І. Турянського, лист до членів-друзів з вояцьким привітом з нагоди Листопадового Свята. Відспівання українського національного гимну закінчило святочні сходини. З нагоди Роковин Листопадового Зриву відділ ОбВУА видав більшу кількість святочних карток, з коротким описом Листопадового Зриву. Ці картки розійшлись при нагоді переведеної, згідно із зарядженням Гол. Управи ОбВУА, збірки в Нюарку і найближчій околиці (Ірвінґтоні, Пасейку, Елизабеті і Джерзі Ситі) на дар Українському Воєнному Інвалідові (УВІ). При допомозі згаданих карток, відділ ОбВУА гарно поширив культ Листопадового Зриву. Збірка, переведена Управою відділу ОбВУА, дала надзвичайно гарний вислід. Окреме точне зіставлення згаданої збірки, як рівнож збірки одежі для наших інвалідів і залишенців в Европі за посередництвом ЗУАДК-у буде у свій час проголошене. Крім цього Об'єднання влаштувало святочні сходини членів для відзначення 33-х роковин трагічної смерти 359 Героїв під Базаром, з доповіддю п. Е. Храневича, учасника Зимового Походу (в дні 21 листопада м. р.), а в дні 28. листопада 1954 р. Об'єднання, спільно з місцевою філією ОДУМ, відзначило ці Роковини окремою Академією в залі УПЦеркви.

Місцева Пластова Станиця і Пластприят відзначили 36-ті роковини Листопадового Зриву в дні 21 листопада м. р. в залі „Чорноморської Січі" збіркою-звітом Пласту. По відкритті збірки пластовим гимном, д-р Т. Крупа пояснив значення Листопадового Зриву, згадуючи при цьому впавших підчас зриву Героїв, а численно зібрані на залі вшанували їх пам'ять вставанням з місць і однохвилинною мовчанкою. Опісля була програма збірки-звіту, зложена з інсценізації новачок, співу стрілецьких пісень, рецитації новаків (чок), реферату Орисі Карапінки, надання хусток, прийняття до новацтва, а новаків до юнацтва, відзначення 3-х юнаків і 3-х юначок за взірцеву працю. Виконанням програми звіту провадив вміло Ю. Карапінка, кошовий станиці. У збірці-звіті взяло участь поверх 100 пластунів (нок) і поверх сотні гостей, переважно родичів, які зі зворушенням приглядались гарному виконанні їхніми дітьми кожної точки програми. Відспіванням гимну закарпатських пластунів закрито цю гарну імпрезу.

Місцевий відділ „Самопомочі", під проводом енерґійного голови інж. Б. Поповича і його метких співпрацівників, членів управи, в останньому році розгорнув широко свою діяльність в ділянках: переселенчій, харитативній і економічній. Розкинені масово летючки, підписані управою відділу, міс. представництвом ЗУАДК-у і УККА, зі закликом до участи у громадському вічу у справі переселенчій, стягнули численне українське громадянство Нюарку до залі місцевої Української Централі на згадане віче, в дні 26 вересня 1954 р. Віче відкрив інж. Б. Попович, а з'ясувавши ціль скликання віча, привітав серед оплесків приявного на залі директора ЗУАДК-у д-ра В. Ґалана. По виборі Президії під головуванням інж. Поповича, слідувала доповідь д-ра Ґалана про працю ЗУАДК-у та можливості переселення на основі нового іміґраційного закону. При співпраці нашого громадянства з ЗУАДК-ом — підкреслив д-р Ґалан — можна ще кілька тисяч наших втікачів переселити з Европи до ЗДА, пояснюючи при тому умовини переселення. В дискусії забирали голос: д-р І. Турянський, д-р І. Карапінка, Т. Бабюк, Т. Кордуба, інж. О. Суховерський, д-р О. Слоневський, а п. Мигалеві, який підносив деякі закиди ЗУАДК-ові, дав відповідь д-р В. Ґалан. Переселенчий референт від „Самопомочі" п. Я. Яворський, подавав інформації відносно переселення, згадуючи про труднощі в тому напрямі. Досі заходом від. „Самопомочі" оформилось 11 українських родин (35 осіб), а перші переселенці (5 род.) потребують приміщення. При кінці віча схвалено відповідні резолюції. Відділ зумів придбати на переселенчу акцію рівнож і гарні фонди з доходу влаштованих ним вдалих імпрез: пікніку (30 травня м. р.) в Ірвінґтоні, з осінніх вечерниць 13 листопада м. р.) в Нюарку, з яких чистий дохід 269 дол. в цілості призначив на переселенчий фонд, а крім цього приготовив Маланчин Вечір в дні 15 січня 1955 р., дохід з якого також призначений на переселенчу акцію. Харитативна ділянка відділу є в руках невтомної пані А. Хомової, яка займається збірками та приділом допомог. Досі вислав відділ слідуючі допомоги: українському садкові в Інґольштаті (Німеччина) понад 200 дол., пластовому таборові в Зальцбурґу (Австрія) 20 дол. та хворому письменникові в Австрії 50 дол. За ініціятивою відділу організується в Нюарку українська кооператива. Створено окремий організаційний комітет, зложений з ділової управи під проводом д-ра М. Ґоя і членів, представників, різних ідеологічних угрупувань, віроісповідань, давніх і нових іміґрантів. Згаданий комітет забрався серйозно до праці: видав заклик в українській пресі, розкинув масово летючки і збирає паї (шери). Особовий склад комітету дає запоруку, що кооператива скоро оформиться і зачне діяти.

Місцевий відділ 28 СУА — це рухлива організація, яка на терені Нюарку виказала великі успіхи своєї праці, обходила свято посвячення свого прапору в дні 14 листопада м. р. Посвячення відбулось у греко-католицькій Церкві в Нюарку. Після посвячення, в якому парох о. В. Краєвський підкреслив великі заслуги цієї організації, відбулась в Укр. Централі в приявності голови СУА, пані О. Лотоцької, члена Гол. Управи, п. Бенцаль та відпоручників українських організацій Нюарку і околиці, святкова програма, яку започаткувала привітом п. О. Лотоцька. Опісля слідувала низка привітів від українських організацій в Нюарку, які склали слідуючі особи: о. Іваночко, і пп. Т. Каськів, д-р Л. Бемко, інж. М. Семанишин, Т. Чіх, В. Пасічняк, д-р І. Карапінка, д-р В. Бемко, проф. М. Цяпка, д-р О. Утриско, І. Атаманець, мґр О. Олесницький, пані Дзедзик, п. Бенцаль, Пані Процик з Елизабету. Жіночий хор відділу під управою п. Р. Набережного відспівав кілька стрілецьких пісень. Серед святочного настрою, при скромній перекусці, відбувався впис кумів до пропам'ятної книги. Відспіванням українського національного гимну закінчено свято.

Місцевий відділ 70 ОДВУ влаштував в дні 27 листопада м. р. в домівці ОбВУА „Одвівський ярмарок", в якому взяли участь проф. Голубенко, ред. Я. Ґайвас, і д-р В. Комаринський з цікавими доповіддями, а артист сцени А. Радванський своїми монологами впровадив серед численно зібраної публіки надзвичайний гумор.

Зустріч д-ра А. Фіґоля з місцевим громадянством. З доручення і в порозумінні з УКК в Ню Йорку, місцевий УЦК (відділ УКК) влаштував в дні 4-го грудня м. р. в залі Укр. Централі в Нюарку зустріч громадянства з гостем з Европи д-ром А. Фіґолем, відпоручником НТШ і відомим діячем українського Пласту в Европі. Збори відкрив голова УЦК п. М. Леськів, а провадив зборами д-р В. Комаринський. Д-р Фіґоль у своїй цікавій, змістовній доповіді з'ясував приявним стан культурних надбань нашої наукової установи НТШ в Сарселі біля Парижу та змалював обставини, серед яких приходиться працювати нашим науковцям в Европі. По оживленій дискусії, учасники зборів задеклярували поважну суму на піддержання установи, яка може похвалитися великими осягами своєї праці.

„Наш рідний Львів". З такою тематикою в поезії, нарисах, оповіданнях, у пісні легкого жанру, скечах і веселих монологах завітав в дні 4 грудня м. р. до Нюарку ансамбль артистів і журналістів, який під фірмою Л. М. Клюбу і Видавництва „Київ" влаштував з нагоди 700-ліття Львова оригінальний вечір. Вечір відкрив, в імені неприявного голови Л. М. Клюбу, п. В. Дорошенка, п. О. Тарнавський. Гарно подумана і надзвичайно цікава програма вечора викликали приємне враження.

Український Театр в Америці під мистецьким керівництвом Йосипа Гірняка, виставив в Нюарку в останніх трьох місяцях три п'єси: „Тартюфа" — комедію Мольєра, в поставі О. Добровольської (3 жовтня м. р.), „Наталку Полтавку" — народню оперету І. Котляревського, а вкінці „Пошились в дурні в Америці" — І. Керницького. Перша і третя вистави відбулись при виповненій вщерть публікою залі Укр. Централі. Залишились гарне враження і вдоволення в гостей грою артистів, а театрові вдоволення з каси. Зокрема в останній п'єсі публіка, розсміяна до сліз, була так захоплена грою артистів, що ґураґанними оплесками викликувала на сцену автора п'єси І. Керницького і режисера п. О. Добровольську.

Місцевий Союз укр. купців і підприємців в останньому році зреорганізувався і начислює понад 30 активних членів, які допомагали відділові „Самопомочі" в переселенчій акції. Товариство очолюють: М. Гинда — голова; д-р І. Карапінка — заступник голови; Я. Яворський — секретар. Товариство між іншим підготовляє влаштування мистецько - образотворчої виставки, зорганізованої разом з Клюбом укр. мистців та піддержує щедрими датками УВУ в Німеччині.

О. У.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Дітройт, Міш.

З ЛІТЕРАТУРНО - МИСТЕЦЬКОГО КЛЮБУ

Авторський вечір С. Парфанович і К. Вагилевича. — Розгляд роману Барки „Рай". — Вечерниці з мистецькою програмою і вибір „королеви карнавалу" Літ.-Мист. Клюбу на рік 1955. — Христя Колесса на концерті творів В. Барвінського.

Авторський Вічір 19 грудня м. р. мав дві тематично різні частини. В першій відчувся на залі подих бойківського фольклору, що його наша багатосюжетна письменниця Софія Парфанович поставила в кольоритний зв'язок зі своєю творчістю. В другій — немолодий вже, а через збіг обставин дуже мало відомий поет Кость Вагилевич (його збірка „Україна непоборна", друкована в Празі в злощасний воєнний час 1941 р.) прочитав кільканадцять своїх віршів, що звеніли звоном патріотичної криці (з раннього етапу), то знову пронизані були настроєм релігійної контемпляції і космічних роздумувань (з етапу новішого).

За програмою вечір цей виглядав ось — так: Відчинив його короткою доповіддю про український фолкльор і про бойківський реґіоналізм у писаннях С. Парфанович прес. реф. В. Несторович. Після того він і інж. Зубаль прочитали деякі друковані твори, а сама авторка ще недруковані речі: „Лісові казки" й уривок з повісти „Ой пішла про мене молоденьку слава, поговір". Інж. Зубаль подав декілька своїх міркувань з приводу появи останньої книжки „В лісничівці", підкресливши рідкісність у нашій літературі лісової тематики.

Голова М. Важанський познайомив слухачів із творчістю К. Вагилевича, якою він захопився ще в часі дебюту на сторінках газет і теж тоді, коли мав змогу познайомитись з більшою кількістю його віршів ще в рукописі. Сам автор, рецитуючи цього вечора, обставляв їх суворою самокритикою і легко було додуматись, що дальшою причиною маловідомого ймення К. Вагилевича, як поета, є його надмірна скромність.

Вечором згаданих двох авторів покінчив Літ.-Мист. Клюб свою діяльність в 1954 р. На перші місяці цього року Правління опрацювало програму літературних та музично - вокальних вечорів. Заплановано теж великі вечерниці в усіх залях Інтерн. Інституту 5 лютого ц. р., що матимуть своєрідний стиль (Еко!) і вирішать, кому з дам у Дітройті належатиме почесна назва „королеви карнавалу" Літ. - Мист. Клюбу на рік 1955.

Досі не був ще занотований у „Свободі" вечір, присвячений розглядові роману Барки „Рай" 30 жовтня м. р., бо наша стаття „Крізь три призми" залишилась у рукописі, чекаючи свого чистопису на машинці, на який так і не стало часу. Розглядали роман 3 особи, чи правдивіше 4; бо М. Важанський, отвираючи вечір дав довший огляд цікавих критичних відзивів на книжку „Рай". В тому він спинився найосновніше на критичних заввагах проф. Шереха, з дечим погоджуючись, а з дечим ні.

Ред. П. Маляр мав розглянути цей роман по лінії підсовєтської дійсности, але цієї лінії він не затримав, відзначуючи більш філософічну підбудову твору Барки. — Проф. Розгін говорив про природу в романі „Рай". Він підкреслив, що в автора немає широких описів природи, таких, як напр., у Гоголя. Краєвид у нього втиснений у події, або поданий як заспів до чогось, але (як це виказали теж прочитані уривки) завжди майстерний. — П. Фалина Любинецька говорила про виховну вартість твору. З її міркувань можна було вичути турботу про те, як би цей назагал цінний і багатий думками твір зробити духово стравнішим для тих, що (особливо молодь) можуть заплутатись у складному його змісті.

Виданий УНСоюзом твір Барки найшов у трьох доповідачів і у всіх дискутантів високу оцінку. Тільки 4-ий доповідач (ред. Маляр) відкинув найдену ним у книжці „філософію серця" і досить ясно зазначив своє неґативне відношення до твору. Кожний з доповідачів виявив власну манеру в підході до твору і це було найцікавіше. Той, хто береться до розгляду роману Барки, підіймається (на нашу думку) нелегкого завдання не тільки самому перейти через лябіринт представлених у ньому подій і проблем, до того ще й заселений людьми своєрідної ментальности, моралі і звичок, але ще й других повести цим лябіринтом в ролі коментатора й оцінювача. Барчин „Рай" не належить до категорії легкої белетристики. Читання його примушує вплиблятись, думати. І те, що в публічних книгозбірнях (бадай у Дітройті) появилось більше примірників роману „Рай", вказує на те, що не всі втікають від труднішої, глибшої книжки.

Згадкою про прекрасний і під кожним оглядом вдатний концерт музики В. Барвінського, що його влаштував Л. М. Клюб 12 грудня м. р. в великій залі Інт. Інституту, закінчую свій огляд. Оцінка його може бути зроблена тільки музикою-фахівцем. Зрештою такі ймена виконавців, як Христя Колесса, Ірина Решетилович, Марта Тарнавська, Наталя Носенко, або доповідача про музичну творчість В. Барвінського, яким був проф. В. Витвицький, — говорять самі за себе.

Але ні! Не цим кінчу. Ще кілька слів про домо суа.

З приводу 15-річчя існування Федерації Амер. Українців стейту Мішіґен появився Ювілейний Альманах, а в ньому мій огляд діяльности Літ. Мист. Клюбу в Дітройті від часу його оснування. І в цій статті трапилась прикра помилка. З тексту якимось чином вискочило прізвище письменниці С. Парфанович, що не тільки весь час чинна у Клюбі, а тепер є й головою Ради, але вона належить до найвужчого гурту основників Клюбу. Не маючи іншої змоги спростувати цю помилку користаю з готовости Редакції „Свободи" завжди дати місце на справи нашого Клюбу і роблю це на цьому місці.

В. Несторович

Филаделфія, Па.

Основуючі Збори 153 Відділу УНС

В неділю, 26-го грудня 1954 року, у приміщенні Українського Горожанського Клюбу при 847 Норт-Френклін вулиці у Филаделфії, о год. 1-ій пополудні, відбулися основуючі збори 153 Відділу УНС. Відкрив їх тимчасовий голова п. Ярослав Штойко.

На предсідника Президії Збори обрали інж. Теодора Залуцького, а на секретаря п. Юрія Прокопишина. Тимчасовий секретар Відділу п. Іван Одежинський познайомив присутніх про діяльність Відділу від дня оснування, тобто від 1-го серпня, посьогоднішній день; при цьому підкреслив постійне зростання Відділу, доказом чого є теперішній його стан — 50 членів.

В касовому звіті за пройдений час, секретар виказав відпровадження до фінансового Відділу Головної Канцелярії: 428.75 долярів.

В другій частині свого звіту п. Одежинський дав присутнім короткий перегляд історії, діяльности, осягів та заслуг УНСоюзу в Америці. Закінчуючи свій звіт, п. Одежинський підкреслив, що приналежність до УНСоюзу наказує нам працювати для нього, зміцнювати та розбудовувати його та тільки таку ще більше розбудовану організацію та з ще з більшою кількістю членів, передати нашим дітям для зберігання та продовження цієї всесвітньої і шляхетної мети Українського Народного Союзу.

Після звіту та дискусії Збори приступили до вибору нової Управи.

Нову Управу вибрали Збори одноголосно в слідуючому складі:

Голова — п. Ярослав Штойко; містоголова — п. Юрій Прокопишин; секретар — п. Іван Одежинський; касир — інж. Теодор Залуцький:

Контрольна Комісія: пп. Іван Гаврилюк, Андрій Федоров, Степан Чопіта.

У „внесках і запитах" п. Прокопишин просив секретаря вияснити присутнім, які конкретні завдання стоять перед кожним членом Відділу, а Управи зокрема.

По виясненнях збоку секретаря, п. Прокопишин поставив під голосування внесок, щоб Збори доручили нововибраній Управі виготовити плян праці на слідуючий рік та подати цей плян до затвердження на слідуючих місячних зборах Відділу. Цей внесок Збори прийняли одноголосно.

На цьому голова Президії закрив Збори, а нововибраний голова, п. Ярослав Штойко в імені Управи подякував присутнім за участь та довір'я.

Т. Залуцький, гол. Президії
Ю. Прокопишин, секретар

Клівленд, Огайо

Річні Збори 102-го Відділу УНС

Братство св. ап. ап. Петра і Павла відбуло свої Річні Загальні Збори в неділю, дня 26-го грудня 1954 р.

З точного ділового звіту фін. секретаря п. М. Вобечка, члени довідались, що власне майно Братства на день звіту виносить 7,061.24 дол.

Контрольна Комісія ствердила правильну фінансову господарку та зразкове ведення книговодства і поставила внесок на уділення цілому урядові абсолюторії та признання. Внесок прийнято оплесками.

Вже увійшло в гарний звичай, що Братство виплачує рікрічно значні суми на різні допомогові і культурні цілі, то ж і на цьогорічних зборах ухвалено виплатити в біжучому році понад двісті долярів на ті цілі. (Важніші датки такі: по 25 дол. — Кат. Церква, Параф. Школа, УКК, Рідна Школа; 15 дол. — ЗУАДК; по 10 дол. Наук. Тов. ім. Шевченка — Осередок Сарсель, Франція, Коміт. „Мати і Дитина", Фонд Видань Книжок в англ. мові про Україну і т. п.).

Ухвалено виплатити двом незаможним старшим членам відповідний дар з нагоди Різдва та Великодніх Свят..

На цих Зборах здавали свої звіти делеґати з XXIII Конвенції УНС (на поконвенційні збори з'явилось всього кільканадцять членів і не було кому звітувати!). На жаль, дискусія над звітом делеґатів зійшла на невластиві рейки та лишила тільки несмак учасникам зборів. З цього наука, щоб вибирати таких делеґатів, які собою вносили б щось творчого в наради, а не були упереджені — на основі мильно засягнених інформацій „з другої руки" — до всього заздалегідь. Управа на 1955 рік осталась та сама (з незначною зміною одного заступника, який виїхав на студії). На марґінесі цих зборів варто зауважити, що більшість членів не спроможеться бодай раз у рік прийти на збори — це дуже сумне явище! Піонери, кількадесять старших членів і кількох нових — а деж Ви, члени з нової іміґрації?

КМ — ІТ

Кожний свідомий українець та кожна свідома українка уважають своїм обов'язком стояти в рядах Українського Народного Союзу, щоб своїм членством збільшити кадри ідейних українських працівників.

ПРО ПОРЯДОК ЗБЕРІГАННЯ КЛЕЙНОДУ ГЕТЬМАНА ІВАНА МАЗЕПИ

Українське Інформаційне Бюро уповноважене повідомити, що Пані Марія Лівицька, Дружина Покійного Президента Андрія Лівицького, ще у квітні 1954 року передала Президентові Української Народньої Республіки, Д-рові СТЕПАНОВІ ВИТВИЦЬКОМУ Клейнод Гетьмана ІВАНА МАЗЕПИ, який, на основі Закону має зберігатись у діючого Президента УНРеспубліки.

(Укр. Інформ. Бюро)

В Бразилії відбувся перший український жіночий конґрес

Прудентополіс, Бразилія. — 6-го грудня мин. року відбувся тут перший український жіночий конґрес, скликаний у зв'язку з Марійським конгресом. Для цієї цілі склався був ініціятивний комітет із пань: Марія Посацька з Куритиби, Мирослава Головка і Надія Шульган з Понта Гросси. Не зважаючи на дощову погоду, свідомі українські жінки - громадянки прибули на той конґрес не тільки з самого міста Прудентополісу, але й здалеких околиць, м. ін. цілим одним вантажним автом з далекої колонії Барра д'Арeї. Було понад 200 осіб, членів з'їзду і гостей, — між цими останніми численні духовники. Президію з'їзду вибрано в особах членів ініціятивного комітету, висловлюючи їм таким чином відразу своє признання. Виголошено дві доповіді: „Мати-виховниця на сторожі родинної моралі" (доп. Марія Боднарчук) і „Значення й завдання жіночої організації" (доп. Марія Посацька). Після доповідей переведено основну дискусію. Як назву нової, першої у Бразилії, української жіночої організації рішено прийняти: „Товариство українських католицьких жінок у Бразилії". Новообрана управа складається з таких осіб: Софія Бардаль (Кальман) — голова; Марія Посацька (Куритиба) — 1-ша заст. голови; Йосифа Кукурудза (Гварапуава) — 2-га заст. голови; Надія Шульган (Понта Гросса) — 1-ша секретарка; Володимира Богуш (Прудентопіль) — 2-га секретарка; Ольга Баран (П. Гросса) — 1-ша касирка; Марія Погорецька (Ларанжейрас) — 2-га касирка, Леон. Боднарчук (Куритиба) — культ. - освітня референтка. До Контрольної Комісії ввійшли пані: М. Головка, А. Хризостом і А. Кокодиняк. Вислано телеграми з привітами кардиналові Дон Жайме Камарові, архиєпископові І. Бучкові, о. Й. Мартинцеві, ЧСВВ у Римі й сеньйорці Олені Кисілевській до Канади. Рішено, що централею організації буде місто Понта Гросса.

(За „Працею")

Візначення роковин смерти Президента А. М. Лівицького

В перші роковини смерти бл. пам. Президента УНР Андрія Миколаєвича Лівицького, Виконавчий Орган Української Національної Ради влаштував у Мюнхені, 16 січня ц. р. святкування.

Цього дня в православній Церкві Св. Покрови відбулася Служба Божа й Панахида, що відправили її три священики — о. П. Дубицький, о. І. Заяць та о. А. Деметрашвілі. о. П. Дубицький виголосив проповідь, в якій підкреслив, що діяльність Покійного Президента має історичне значення для українського народу, та що він усе своє життя вірно служив ідеї визволення України.

Під час Богослужби співав церковний хор, під керівництвом сотника Армії УНР Качана.

Того самого дня ввечері в залі Німецького Музею відбулися Жалобні Збори громадянства, які короткою промовою відкрив і ними проводив Голова Української Національної Ради Осип Бойдуник. Повстанням з місць і хвилинною мовчанкою громадянство вшанувало пам'ять Президента. До Президії Жалобних Зборів була запрошена Дружина Покійного Президента Пані Марія Лівицька, Заступник Голови Виконавчого Органу С. Довгаль, а проф. Євген Гловінський виголосив промову, присвячену пам'яті Президента А. М. Лівицького, в якій зробив перегляд життя й діяльности Покійного, зупиняючись на головних етапах її.

Після відкриття Жалобних Зборів, п. Р. Ґундляр на клавірі виконав Похоронний Марш Бетговена, а після доповіді заграв мистець „Андантe А-дур", того ж композитора.

На Богослужбі й на Жалобних Зборах, серед численних громадян, були присутні члени Родини Покійного: Пані Марія Лівицька, Микола Лівицький, М. Харина й Іда Харина (онука Президента); члени УНРади на чолі з Головою, члени Виконавчого Органу, представник Американського Комітету для визволення від большевизму, мр. Пач, від ЗУАДК-у М. Родик, представники національних центрів, об'єднаних у Паризькому Бльоці, пп. С. Тороссіян, Райден Арсенідзе, Александер Кордзая, Д. Саґірашвілі, Мустафа Валі Айтуґан, Ібрагим Бадай, Н. Імнаішвілі, М. Імнаішвілі; від приязних народів — інж. В. Глазков з дружиною, Ґ. Бушман, інж. Пебінґ та інші. Від українських установ та організацій — ОУЖ пані О. Павловська, Українського Вільного Університету — Ректор проф. д-р І. Мірчук, від вояцтва — ген. М. Капустянський, полк. М. Стечишин, полк. А. Кмета, полк. М. Шраменко, полк. І. Коваль, отаман Т. Бульба-Боровець, поручн. Л. Ортинський, майор Майорко та ін.; від наукових кіл — проф. Б. Мартос, проф. Я. Вакуленко, проф. П. Курінний, проф. П. Ковальківський, доц. І. Бакало та ін.; з українських журналістів — М. Добрянський, М. Ковальський, М. Степаненко, В. Ромашко, Ю. Таркович, В. Стахів, Г. Прокопчук, І. Которович, П. Котович та ін.; від ЦЕСУС-у був голова П. Дорожинський, представники ЦПУЕН, з видатних мистців — О. Руснак, серед видатних громадян д-р Оренчук, д-р Фіґоль і багато інших.

Відзначення цих роковин відбулося скромно, але з належною урочистістю.

(Укр. Інформ. Бюро)

Кожний свідомий українець та кожна свідома українка вважають своїм обов'язком стояти в рядах Українського Народного Союзу, щоб своїм членством збільшити кадри ідейних українських працівників.

Кошти прожитку в 1954 році обнизилися на пів відсотка

Вашинґтон. — Статистичне бюро департаменту праці повідомляє, що в грудні минулого року кошти прожитку обнизилися і стояли на найнижчому рівні за попередніх 18 місяців. В цілому 1954 році кошти прожитку обнизилися на ½%. Подібна знижка коштів прожитку була перед війною в Кореї, в 1949 році, коли кошти прожитку зменшилися на один відсоток. Кошти прожитку в 1947-1949 встановлено на 100, в половині грудня минулого року вони виносили 114.3, а в грудні 1953 року — 114.9. Зменшення коштів прожитку спричинило обниження цін на харчі, головним чином на яйця, курятину, вепровину, салату і помаранчі. Але оплата опалу, мешкання і лікування підвищилася в 1954 році. Ціни на яйця обнизилися на 8 відсотків в грудні в порівнянні з листопадом, а вепровина подешевшала на 5 відсотків. Ціни на курятину зменшилися на 3.5 відсотка, а на помаранчі — на 8 відсотків.

Саймінґтон про хиби американської політики

Филаделфія. — Демократичний сенатор Стюарт Саймінґтон заявив під час дебати на Бюлетін Форум у Филаделфії, що ЗДА повинні вести таку політику, яка формувала б події в світі, а не таку, яку формують окремі випадки в світовій політиці. Далі Саймінґтон пригадав пропозиції, які подавав теперішній уряд в ділянці структури оборонної сили ЗДА впродовж минулого року. „Люди, які керують цією справою — сказав він, — зовсім не розуміють, що потрібне для нашої оборонної сили". Саймінґтон твердив, що ЗДА ще не мають відповідної сили, потрібної для оборони. ЗДА мають засоби довезти атомові бомби для атаки на ворога, але ж і ворог має те саме. Провідник соціялістів Норман Томас, що промовляв під час цих дебат, домагався, щоб ЗДА уклали оборонні договори в Азії, в згоді з статутом ОН, щоб ЗДА мали підтримку вільних держав цього континенту на випадок комуністичної аґресії.

В Каїро радять арабські прем'єри

Каїро. — Прем'єри Єгипту, Ливану, Сирії, Йордану і Савді Арабії з'їхались до столиці Єгипту, щоб обміркувати ситуацію, яка створилася після того, як Ірак підписав військово-політичний договір з Туреччиною, викликавши цим гостру реакцію збоку Єгипту, що добачив у цій події підірвання солідарности держав Арабської Ліґи. Прем'єр Іраку, генерал Нурі Саїд, що його вважають за „найсильнішого" мужа поруч із єгипетським прем'єром полк. Насером, не прибув, повідомивши, що він хворий. Щойно після того, як прем'єр Ливану ствердив, що настрій на конференції компромісовий і арабські країни не дуже солідаризуються з Єгиптом в гострому осуджуванні Іраку, Нурі Саїд повідомив, що „лікарі дозволили йому взяти участь в конференції". Американська преса коментує той спір так, що річ іде менше про принцип „невтральности" Арабської Ліґи, як радше про суперництво між Туреччиною і Єгиптом щодо політичного проводу на Близькому й Середньому Сході.

● **Комодор Ґлен Джекобсон,** капітан криголому „Атки" знайшов в Антарктиці такі неймовірно глибокі сніги, які описано в оповіданні барона Мюнхаузена. Радіова вежа, збудована в 1926 році, адміралом Ричардом Вирдом, 70 стіп заввишки, лише на два цалі виставала понад снігом.

● **Єгипетський прем'єр,** полковник Ґамаль Абдель-Нассер образив турецького прем'єра Мендереса, який переказав був через єгипетського амбасадора своє бажання відвідати єгипетський уряд. Ґамаль Абдель-Нассер передав у відповідь Мендересові, що він „перешкоджений" і не може прийняти його. Єгипетський уряд дуже невдоволений з того, що Туреччина підписала союзницький договір з Іраком, членом Арабської Ліґи, без попередньої згоди Єгипту, голови цієї Ліґи.

● **Шикаґівська опера** мала долярів дефіциту. Це дуже малий недобір в порівнянні з попередніми роками, і в порівнянні з дефіцитом Метрополітен опери в Ню Йорку.

Зі Спорту

НЮ ЙОРК, Н. Й.
УСК — ҐНОА (Бруклин)
5:0 (2:0)

Бруклин, 23 січня. — Після двотижневої перерви слідуючі мистецькі змагання УСК вирішив у свою користь, перемагаючи минулорічного першуна Національної Ліґи відношенням 5:0. Скорою і твердою грою УСК здобуває перевагу і в першій півгрі проти сильного вітру стріляє двоє воріт. В другій півгрі УСК ще більше посилює наступ і підвищує вислід до 5-ти.

Воротами поділилися Арндт і Павлюк. УСК в цілому заграв дуже амбітно, а зокрема Цьолко на воротах, оборона та поміч заграли одні з кращих змагань цього сезону. В барвах УСК-у заграв свої останні змагання перед відходом до армії „Дядька Сема" многонадійний змагун Юрій Лектей. Бажаємо йому і там багато успіхів.

В слідуючу неділю УСК зустрінеться з лідером Ліґи, Мальта Юнайтед, на грищі Мек Каран Парку, при вул. Льорімер, в північному Бруклині.

Мир.

✝

Дня 18-го січня 1955 р., в Навечеря Богоявлення упокоїлася в Бозі наша Найдорожча Мама і Бабуня

бл. п. **АННА з ПОПЕЛІВ СУШКОВА,**

проживши 75 літ.

Похорони відбулися в Елизабет, Н. Дж.
Найдорожча пам'ять по Ній залишиться на все в наших серцях.

Д-р екон. ЯРОСЛАВ СУШКІВ з дружиною Оленою, Клівленд, Огайо
Д-р мед. ОЛЕКСАНДЕР СУШКІВ з дружиною Іреною, Ню Йорк
Мгр. ОМЕЛЯН СУШКІВ з дружиною Лідою і внучкою Тетяною Елизабет, Н. Дж.

В першу болючу річницю смерти нашої Найдорожчої Мами і Дружини

бл. п. **ПАВЛИНИ ГУСАР**

відправиться

ПОМИНАЛЬНЕ БОГОСЛУЖЕННЯ З ПАНАХИДОЮ

за спокій душі Покійної
В НЕДІЛЮ, 30-го СІЧНЯ 1955 Р.,
о год. 9-ій рано
в грек.-катол. церкві св. апп. Петра й Павла в Джерзі Сиіті, Н. Дж.

ЯРОСЛАВ ГУСАР — муж
Діти і Рідня

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

АКРОН, О. — На зборах Б-ва Сош. св. Духа відд. 295 в дні 16. січня вибрано на 1955 р. уряд: О. Зепко, предс.; Н. Іваницук, заст.; П. Кулик, кас.; В. Лесняк, заст.; В. Пулк, секр.; Ю. Свистел, П. Славич і Гр. Сташків, контрольори; К. Зепко, І. Голубка і Й. Баранецькей, надзирателі хворих; С. Берегуля, дверник. Збори відбуватимуться що третя неділя по першім, о год. 1:30 попол.

СТЕМФОРД, КОНН. — Відд. 350 повідомляє, що в оголошенні про вибір урядників на рік 1955 помилково подано яко члена контр. комісії Г. Слободу — бо вибраним зістав Й. Смаль. — Заст. касієра вибрано Н. Когута. — Д-р В. Палідвор, секр.

Посмертні Згадки

ІВАН ЛИСАК, довголітній член відд. 140 УНСоюзу в Йонґстави, О., помер 29-го грудня 1954 р., на удар серця, проживши 64 років. Походив з с. Терло, пов. Добромиль, Україна. Полишив 3-ох сестрінків. Похорон відбувся з похорон. заведення до укр. грек.-кат. церкви при участи Членів і Знайомих на цвинтар Кальварія. — В. Й. П.!

І. Кравець, секр.

ГРИГОРІЙ ЗАБИТКО, член відд. 237 УНСоюзу в Честер, Па., помер по довгій недузі 4. січня 1955 р. в Честер, Па. Оставив в смутку дружину, дочку, 3-х синів і внуків, які є членами УНС. Похорон відбувся 8. січня при великім здвизі Знайомих й Членів відділу з Укр. Правосл. Церкви. Тлінні останки зложено на вічний спочинок на Long Croft Cemetery. — В. Й. П.!

Л. Благідка, предс.

МИХАЙЛО ТРІЧИЦЬКИЙ, член Т-ва Запорозька Січ відділ 192 УНСоюзу в Геркімер, Н. Й., помер 16-го січня 1955 р. Покійний походив з села Гільсько, пов. Добромиль. До Союзу вступив 1926 р. Оставив у смутку дружину і дві доньки. Похорон відбувся 19. січня. — В. Й. П.!

М. Політило, секр.

ПЕТРО ЧАЙКОВСЬКИЙ, член і довголітній предсідник Б-ва св. Михаїла відд. 55 УНСоюзу в Куртис-Бей, Мд., упокоївся несподівано 14-го січня 1955 р. Покійний народився 1897 р., в селі Добре Поле, пов. Бучач, Зах. Україна. Полишив у великому смутку дружину Антоніну, 2-ох синів, Володимира й Івана, дочку Марію, пасербицю Ольгу, два зяті та три внуки. Похорон відбувся 18. січня з дому жалоби при участи Рідні, Членів та Знайомих до церкви св. Петра й Павла при Church і Fairhaven Ave., а відтак на цвинтар Holy Cross. — В. Й. П.!

А. Ціздин, секр.

ПОДЯКА

Дня 29-го грудня 1954 р., з Волі Всевишнього по довгій і тяжкій недузі, відійшов від нас у Вічність в 62-ому році життя Наш Найдорожчий Муж, Батько і Дідусь

бл. п. **ЮРІЙ КЛАПІЩАК**

Цією дорогою хочемо висловити найсердечнішу подяку Всім, що віддали Йому останню прислугу своєю участю у Заупокійних Богослуженнях і похороні, жертвували за Нього Служби Божі та молитви і зложили квіти і вінки на Його могилу. Зокрема дякуємо Всечеснішим Отцям Василіянам і Всечеснішому Отцеві Луцишинові за часті відвідини в часі недуги та відправлення панахид і похорону. Всеч. о. Кекішеві за участь в похороні, хорові „Думка" дякуємо за відспівання панахид. П. Яремі за вміле переведення похорону та співчутливе відношення до Родини. Всім Нашим Рідним, Друзям і Знайомим дякуємо за слова співчуття і потіхи в днях нашого горя.

Покійний походив з Делятина та до останньої хвилини свого життя не тратив надії на поворот на рідну Гуцульщину.

Хай земля Прибраної Батьківщини буде Йому пером!

Дружина, син, синова, доньки, зяті та внуки.

УПРАВА ФЕДЕРАЛЬНОЇ КРЕДИТОВОЇ КООПЕРАТИВИ
„САМОПОМІЧ" В НЮ ЙОРКУ
повідомляє, що
4 РІЧНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ ЧЛЕНІВ
відбудуться
в неділю, 30-го січня 1955 р.
о год. 3-ій пополудні
у власному домі кооперативи 68 E. 7. вул. в Ню Йорку
По закінченні зборів відбудеться
ТОВАРИСЬКА ЗУСТРІЧ
Добрий і дешевий буфет у заряді Відділу Т-ва „Самопоміч" в Ню Йорку.

Повідомляємо, що ціна оголошення величини 1 інча через 1 колонку виносить $1.40. Проситься належитість (відповідно до величини оголошення) пересилати разом з текстом.
Адміністрація „Свободи".

ТАРЗАН, ч. 3400. Ціна і завдання

IN A TREMBLING FRENZY, HARD-LUCK HARRIGAN AROSE HIS HEART POUNDED WILDLY AS HE TRIED TO SPEAK

WILD-EYED, THE OLD MAN THREW HIMSELF FORWARD AND SHOWERED HIMSELF WITH GOLD. "MINE!" HE BREATHED. "MINE---I'M RICH AS MIDAS!"

"YOU!" HARRIGAN SHOUTED TO THE SLAVES. "LOAD IT IN ME WAGON, D'YE HEAR!" IN THE BACKGROUND, EL MAHMUD, IN A FEVER, WAS BEING BORNE SILENTLY TO THE FORE.

3400

Distr. by United Feature Syndicate, Inc.

В тремтливому божевіллі невдаха Герріґен зворушився, його серце сильно билося, коли він пробував говорити.

З дикими очима старий кинувся вперед і почав обсипати себе золотом. — Моє!, — задихався він. — Моє... я багатий як Мідас!

— Гей, ви!, — загукав Герріґен до невільників. — Завантажте це до мого воза, чи чуєте! — Ззаду в гарячковій тиші винесли наперед Ел Маґмуда.